

K Å P A N

– pensioner för statligt anställda

03

Årsredovisning

Försäkringsföreningen för det Statliga Området

Innehåll

2003 i korthet	1
Det här är FSO	1
Några ord från verkställande direktören	2
Förvaltningsberättelse	3
Femårsöversikt	9
Resultaträkning	10
Balansräkning	11
Redovisningsprinciper	12
Noter	14
Revisionsberättelse	19
Överstyrelse, styrelse och revisorer	20

Definitioner

Avkastning

Det överskott som under ett år skapas när placeringstillgångarna ökat i värde. Överskottet går i traditionell livförsäkring tillbaka till de försäkrade i form av återbäring.

Derivat

Finansiellt instrument vars värde baseras på förväntningar av ett underliggande kontrakts värde i framtiden.

Direktavkastning, totalavkastning

Beräknas efter försäkringsbranschens gemensamma avkastningsmätt för placerings-tillgångar.

Förvaltningskostnadsprocent

Relationen mellan driftskostnader i försäkrings-rörelsen och genomsnittligt förvaltad kapital.

Kollektiv konsolideringsgrad i procent

Förhållandet mellan bolagets tillgångar värderade till verkligt värde och bolagets totala åtaganden multiplicerat med 100.

Grundränta

Den garanterade räntan som föreningen utfäst sig att betala.

Kollektivt konsolideringskapital

Skillnaden mellan bolagets tillgångar värderade till verkligt värde och bolagets totala åtagande inklusive allokerad återbäring.

Konsolideringskapital

Eget kapital inkluderande övervärden i placeringstillgångar.

Valutakurssäkring

Säkring av priset på en valuta.

Återbäring

Överskottsmedel som ett försäkringsbolag tilldelat eller presumtivt tillför en försäkrad.

Återbäringsränta

Den ränta som före skatt och löpande driftskostnader tillämpas för försäkringen. Den kan ändras efter beslut av överstyrelsen.

2003 i korthet

- Resultatet av kapitalförvaltningen uppgick till 1 135 Mkr och den totala avkastningen på förvaltad kapital till 7,9 procent.
- Konsolideringsgraden förbättrades från 99 procent till 105 procent.
- Återbäringsräntan för år 2003 föreslås fastställas till 3,5 procent.
- De administrativa kostnaderna minskade till 0,18 (0,20) procent på totalt kapital.
- Inbetalade premier uppgick till 2 148 Mkr, nästan en fördubbling jämfört med år 2002.
- Förvaltad kapital ökade med 3 797 Mkr till 17 721 Mkr.
- Den försäkringstekniska pensionsskulden ökade engångsvis med ca 970 Mkr till följd av Finansinspektionens beslut att sänka den gällande diskonteringsräntan för försäkringsföreningar från 4 procent till 3,5 procent.
- För att motverka försvagningen av det egna kapitalet, till följd av det ökade värdet på skulden, har parterna på den statliga avtalsmarknaden som står bakom FSO förstärkt det egna kapitalet med närmare 900 Mkr.
- Sven Benestam verkställande direktör sedan bildandet av FSO 1991 avgick med pension den 1 november och ersattes av Gunnar Balsvik.

Det här är **F** **S** **O**

FSO, Försäkringsföreningen för det statliga området, förvaltar avgiftsbestämda pensioner för statligt anställda.

FSO är en medlemsägd förening där allt sparande går tillbaka till medlemmarna.

Vi erbjuder traditionella pensionsförsäkringar med stabil värdeutveckling till en låg kostnad vilket långsiktigt ger en god nivå på medlemmarnas pensioner.

Verksamheten är kopplad till de statliga pensionsavtalen PA-91 och PA 03. För den individuella ålderspensionen i PA 03 förvaltar FSO även pensionsmedel för anställda som inte aktivt väljer FSO eller annan förvaltare.

Några ord från verkställande direktören

”Låga omkostnader i kombination med en långsiktigt stabil värdeutveckling kommer att ge dig som medlem en god nivå på kommande pensionsutbetalningar från FSO.”

Försäkringsföreningen för det statliga området, FSO, är en medlemsägd förening där allt mervärde som skapas i förvaltningen av tillgångarna går tillbaka till medlemmarna. Grunden för att kunna ge medlemmarna en god nivå på sin pension är ett bra resultat i kapitalförvaltningen i kombination med låga administrativa kostnader.

FSO anlitar Statens pensionsverk för administration av verksamheten. Det ger effektivitet och stabila förutsättningar. FSO har en administrativ kostnad som är 0,18 procent på kapitalet vilket jämfört med branschsnittet på ca 1 procent är en mycket låg nivå. Den genomsnittliga medlemmen har sina pengar i ca 18 år hos FSO vilket innebär att pensionen bara genom den låga kostnaden blir ca 15 procent högre den dagen det är dags att börja ta ut pengarna. Målsättningen är att kunna sänka de administrativa kostnaderna ytterligare och ge medlemmarna en än högre pension.

FSO har under 2003 haft ett bra år med en total avkastning på närmare 8 procent vilket är i nivå med övriga aktörer. Merparten av tillgångarna i FSO är räntebärande obligationer för att säkerställa att vi kan betala ut de pensioner vi lovat. Under det senaste året har vi ökat andelen aktierrelaterade tillgångar och framförallt ökat andelen utanför Sverige och Stockholmsbörsen. Styrelsen har beslutat om en revidering av placeringspolicyn som innebär att vi kommer att öka innehavet i tillgångar som syftar till att ge en bra avkastning oavsett marknadsläge s.k. absolutavkastande tillgångar.

Målsättningen är att genom att placera i flera olika typer av tillgångar och på flera olika marknader uppnå en stabil värdeutveckling över tiden och därmed en god långsiktig avkastning.

De senaste årens sammantaget negativa utveckling på aktiemarknaden, i kombination med att Finansinspektionen justerat grunderna för hur pensionsåtagandet skall beräknas, har inneburit en stor finansiell belastning för FSO. Tillgångarna har inte ökat i värde på samma sätt som tidigare och pensionsåtagandena har ökat i värde. Det egna kapitalet i FSO har därmed minskat kraftigt. Avtalsparterna på det statliga området, som står bakom FSO, och som är representerade i styrelsen beslutade under året att tillskjuta kapital till FSO. Tillskottet gjordes för att ge verksamheten långsiktiga möjligheter att skapa en god värdetillväxt. Med en stabil kapitalbas kan FSO hitta en väl avvägd balans mellan den risk som finns i alla typer av placeringar och den förväntade avkastning som dessa kan ge.

Som VD och medlem i FSO känns det bra att parterna så väl förstår förutsättningarna för verksamheten och att de ger FSO en god möjlighet att generera en hög avkastning i framtiden. Låga omkostnader i kombination med en långsiktigt stabil värdeutveckling kommer att ge dig som medlem en god nivå på kommande pensionsutbetalningar från FSO. På vår hemsida www.fso.se kan du löpande följa hur vi förvaltar kapitalet och se den finansiella ställningen.

Med hopp om ett positivt år 2004

Gunnar Balsvik

Verkställande direktör

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Försäkringsföreningen för det Statliga Området, FSO, org. nr 816400-4114, får härmed avge redovisning för verksamhetsåret 2003, föreningens tolfte verksamhetsår.

Verksamhet

Föreningen har som huvudändamål att förvalta och utbetala pensionsmedel för anställda som omfattas av avtal som slutits mellan Arbetsgivarverket och de statsanställdas huvudorganisationer, eller mellan andra parter, som tecknat pensionsavtal som knyter an till detta avtal. Verksamheten har som utgångspunkt försäkring av pension genom s.k. ”traditionell pensionsförsäkring” med en garanterad ränta på kapitalet och en fördelning av överskott från förvaltningen via återbäringsränta.

De försäkringsformer som föreningen erbjuder är tjänstepensionsförsäkringarna Kåpan Tjänste, Kåpan Extra, Posten AB:s pensionsplan ITPK-P och den privata pensionsförsäkringen Kåpan Plus. Under år 2003 har tillkommit det individuella valet inom ramen för det statliga pensionsavtalet PA 03. FSO är där ett valbart alternativ samt förvaltare för de anställda som ej aktivt valt förvaltare för sina pensionsmedel.

Medlemmar

FSO är en medlemsägd förening där allt sparande går tillbaka till medlemmarna. Det totala antalet medlemmar uppgår till 475 075 personer.

Försäkringspremier

FSO, förvaltar de pengar som arbetsgivaren har satt in för de anställdas räkning enligt gällande kollektivavtal och de pengar som medlemmarna själva valt att placera i FSO för att öka sin pension.

Under året inbetalades totalt 2 148 Mkr i premier, fördelade enligt nedan

Kategori	2003	2002	2001	2000
Kåpan Tjänste	1 269	884	830	830
Kåpan Extra	82	43	32	21
ITPK-P	36	37	40	43
Kåpan Plus	127	132	134	135
Individuell ålderspension	634	–	–	–
Totalt	2 148	1 096	1 036	1 029

Pensionsutbetalningar

Under året utbetalades 363 (325) Mkr, varav 72 (71) Mkr utgjorde återbärning utöver den garanterade räntan på kapitalet. Normalt är tiden för utbetalning fem år från det att pensionen börjar betalas ut vid 65 års ålder.

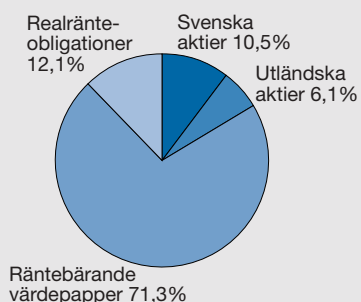
Riktlinjer för förvaltningen av placerade medel

De långsiktiga riktlinjerna innebär att föreningens tillgångar, inklusive återbäringsmedel, skall vara placerade så att de långsiktig ger en god avkastning med begränsad risk. Fördelningen av tillgångarnas marknadsvärde skall enligt placeringspolicyn som beslutades av styrelsen i februari 2004 ligga inom följande intervaller:

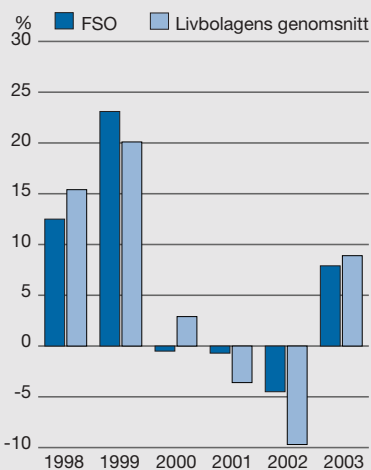
Aktier eller aktierelaterade tillgångsslag till lägst 20 procent och högst 40 procent, Räntebärande värdepapper till lägst 60 procent och högst 80 procent, övriga tillgångar med absolut avkastning som mål till högst 10 procent.

Placering av föreningens tillgångar vid årsskiftet

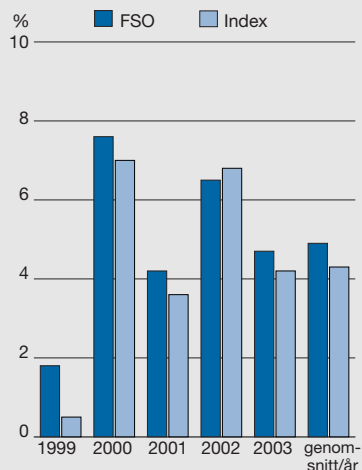

Totalavkastning

Källa: Försäkringsföreningen

Nominella obligationer Avkastning 1999-2003

Exponering för valutakursrisk får ej överstiga 10 procent av samtliga placeringstillgångars värde.

Kapitalförvaltning

Marknadsvärdet av föreningens placeringstillgångar med tillägg för övriga tillgångars bokförda värden uppgick vid årets slut till 17 721 (13 924) Mkr.

Förvaltningen under år 2003 har inneburit att andelen aktierelaterade tillgångar ökat från ca 10 procent till 17 procent vid årets utgång. Resterande placeringstillgångar består av realränteobligationer till 12 (15) procent och av nominella räntebärande värdepapper till 71 (75) procent.

Kapitalavkastning

Den totala avkastningen på placeringstillgångarna fördelar sig enligt följande

Värdepappersslag, %	2003	2002
Svenska aktier	+31,1	- 33,1
Utländska aktier	+16,5	- 34,7
Nominella obligationer	+4,7	6,5
Realränteobligationer	+6,2	15,8
Totalavkastning	+7,9	- 4, 5

Vid beräkning av avkastningen har daglig viktning använts för att beakta kapitalbasens förändring under året.

Ränteförvaltningen

Under året nettoinvesterades ca 750 Mkr i räntebärande obligationer. Förvaltningen av de räntebärande placeringarna sköts helt i egen regi.

I ränteportföljen ökade bostadsobligationernas andel med 4 procentenheter till 39 procent. Andelen statsobligationer utgör 44 procent. Resterande 17 procent består av obligationer och certifikat utgivna av andra emittenter.

Avkastningen uppgick till 4,90 (8,22) procent. Ett sammanvägt index bestående av svenska statsobligationer och statsskuldväxlar (OMRX) och realräntor (OMRX-real) visade en totalavkastning uppgående till 4,49 (8,11) procent på helårsbasis.

Vid årsskiftet bestod den totala ränteportföljen av 85 procent nominella värdepapper och resterande del av realränteobligationer.

Den genomsnittliga löptiden i ränteportföljen mätt som duration uppgick till 3,8 år vid årets slut, vilken är i nivå med det sammanvägda indexets.

Aktieförvaltningen

Under året nettoköptes aktier noterade på den svenska börsen för 555 Mkr. Dess andel av föreningens placeringstillgångar ökade till 10,5 procent mot föregående års 6 procent. Den svenska aktieportföljen, som omfattar aktier noterade på Stockholmsbörsen hade en positiv avkastning på 31,1 (-33,1) procent. SIX Return Index som även beaktar aktieutdelningar gick upp med 34,2 (-35,9) procent. Förvaltningen av aktier noterade på Stockholmsbörsen sker i egen regi.

I likhet med svenska aktier skedde även nettoinvesteringar i utländska värdepapper. Totalt ökade detta innehav i aktier och fondandelar med 330 (-477) Mkr. Inslaget av aktier som ej är noterade på den svenska börsen svarar för ca 6,1 procent av placeringstillgångarnas marknadsvärde. Föregående år var motsvarande siffra ca 4 procent. Avkastningen på det utländska aktieinnehavet var sammantaget positiv och uppgick till 16,5 (-34,7) procent.

Risk- och känslighetsanalys

Kapitalförvaltningen påverkas av yttre omständigheter som innebär olika former av risker. Man kan indela dessa risker i marknads-, kredit- och operativ risk. Därtill kommer ytterligare en branschspecifik risk nämligen försäkringsrisk.

Marknadsrisk

Med marknadsrisk avses förändringen i värdet av en finansiell tillgång när priset som bestämmer tillgångens värde förändras. Känsligheten för prisförändringar är olika för olika tillgångslag. Aktier är generellt sett mer känsliga än ränteplaceringar.

Då det gäller aktier är det framförallt kursrisken som beaktas. Då det gäller utländska aktier tillkommer även valutakursrisk. Styrelsen har fastställt ett placeringsreglemente som begränsar aktiekursrisken. Sålunda skall aktieportföljen vara väl diversifierad så att enskilda placeringar ej utgör för stor risk. Riskspridningen skall dessutom ske genom placeringar inom olika branscher och på olika marknader.

Valutaexponeringen uppgår efter valutakurssäkring till 1,2 (1,8) procent av placerings-tillgångarnas värde. Bruttoexponeringen, dvs. valutaexponering utan valutaterminer, uppgår till 779 (432) MSEK.

Värdet av de räntebärande placeringarna varierar med förändringarna av marknads-räntan. Då det allmänna ränteläget stiger sjunker värdet på de räntebärande placeringarna. Graden av förändring beror på räntebindningstiden. Ett sätt att definiera ränterisken är att beräkna durationen, det vill säga räntebindningstiden med hänsyn tagen till förfallodagen och räntebetalningarna. I placeringsreglementet har fastställts att durationen för de räntebärande värdepapperen ej får överstiga fem år.

Analysen nedan visar hur värdeförändringar på våra olika tillgångslag påverkar konsolideringen.

För räntebärande placeringar beräknas den negativa effekten av en allmän ränteuppgång med 1,0 procentenhet. För realränteobligationer är motsvarande riskmått 0,5 procentenheter. Förändring av aktiers och valutors värde beräknas efter en kursnedgång med 10 procent.

Tabellen visar uppskattad effekt i miljoner kronor om de negativa värdeförändringarna inträffar för respektive tillgångslag.

Tillgångslag	Förändring av kollektivt konsolideringskapital, Mkr	Förändring av kollektivt konsolideringsgrad, %
Räntebärande värdepapper	-263	-1,6
Realränteobligationer	-153	-1,0
Aktier	-315	-1,9
Valutor	-21	-0,1

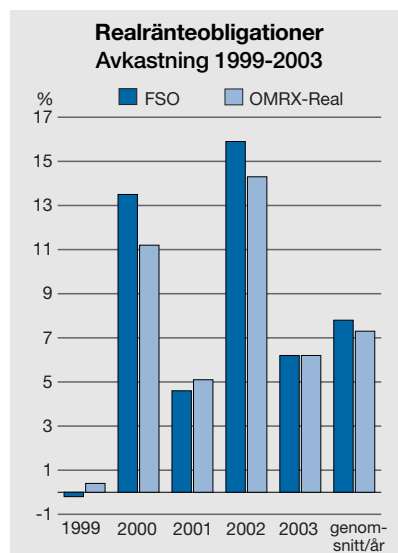
Vid årsskiftet uppgick konsolideringsgraden till 104,8 procent, vilket innebär att FSO har en viss buffert för en negativ utveckling på kapitalmarknaden.

Kreditrisk

Kreditrisk innebär att förlust kan uppstå om en motpart ej kan fullfölja ett finansiellt kontrakt. I det av styrelsen fastlagda placeringsreglementet finns angivet hur stora engångs- och totalengagemang som får ingås. Som hjälpmedel vid riskbedömningen används rating-institutens kreditvärderingsnormer.

Operativ risk

Operativ risk innebär att förluster kan uppkomma på grund av otillräckliga kontroller eller bristfälliga kunskaper. Övergripande riktlinjer har fastställts av styrelsen. Genom att endast fem anställda svarar för föreningens ledning och kapitalförvaltning har styrelsen beslutat att anlita externa internrevisorer, bl. a. för den oberoende granskningen av föreningens verksamhet som Finansinspektionen föreskriver.

Försäkringsrisk

Föreningens åtagande består av ren ålderspensionsförsäkring. Den risk som föreligger beträffande dessa försäkringar är att föreningen ej kan infria sina förpliktelser. För att begränsa risken för att detta skall inträffa görs de antaganden som ligger till grund för beräkning av garanterade pensionsbelopp med säkerhetsmarginaler. Försäkringsrisken analyseras och kontrolleras fortlöpande av aktuarie.

Försäkringsrisken består av flera olika delar där nivån på medlemmarnas diskonteringsränta är den klart största. En annan risk är antaganden kring dödlighet den s.k. dödlighetsrisken som påverkas av avkastningen på tillgångarna i relation till livslängd. För FSO som har en utbetalningstid för huvuddelen av pensionskapitalet under 5 år, när medlemmarna är mellan 65 - 70 år, är dödlighetsrisken relativt liten jämfört med pensioner som betalas ut livslångt. Med det nya pensionsavtalet PA 03 får FSO en successivt ökande andel livslånga pensioner genom den individuella ålderspensionen. Över tiden kommer därmed dödlighetsrisken att öka i verksamheten.

Det nya pensionsavtalet PA 03 innebär att en annan försäkringsrisk minskar betydligt. I avtalet slopas FSOs ansvar för slutbetalning av återstående premier till pension vid sjukdom. Från 2003 försäkras därmed bara personer vars pensionsålder uppnås senast 2008. Förändringen innebär att risken minskar betydligt och att en engångsvis vinst på 22 Mkr uppstår inom riskområdet när en del av reserverade medel inte längre bedöms behövas.

Kostnader

I föreningens stadgar finns stipulerat hur stora driftskostnader som får belasta verksamheten. Dessa får för år 2003 högst utgöra 66 (47) Mkr. Kostnaderna i försäkringsrörelsen uppgick till 32 (28) Mkr och tog därmed i anspråk knappt 48 procent av disponibelt utrymme.

Ett mått på kostnadseffektivitet är förvaltningskostnadsprocenten, dvs. förhållandet mellan de totala driftskostnaderna och tillgångarnas marknadsvärde, som uppgick till 0,18 (0,20) procent.

Försäkringsteknisk utredning

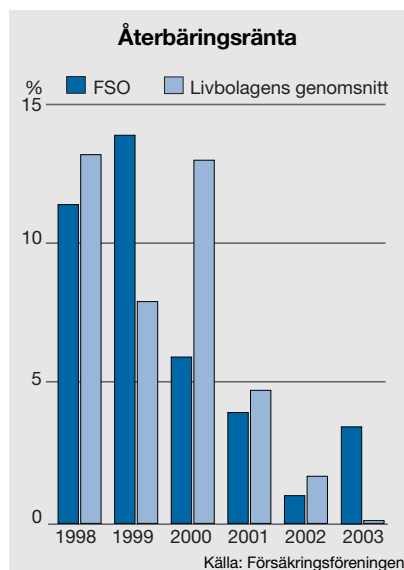
Den försäkringstekniska utredningen har utförts av aktuarie Karl-Åke Carlström. Utredningen ger vid handen att föreningens försäkringstekniska avsättning uppgår till 15 920 (13 101) Mkr.

Garanterad ränta och återbäring

För premier som inbetalas efter den 1 januari 2000 gäller en garanterad ränta av 3,0 procent före skatt och kostnader. För premier som inbetalts innan detta datum är motsvarande siffra 5,2 procent. FSO har beslutat att tillfälligt sänka den garanterade räntan för premier som betalas in efter årsskiftet 2003/2004 för det kollektivavtalade försäkringsområdet kompletterande ålderspension (Kåpan Tjänste) till 0,35 procent. För övriga försäkringsområden gäller en garanterad ränta på 2,4 procent.

Bakgrunden är att tidigare års höga nivåer på den garanterade räntan har urholkat det egna kapitalet i föreningen. För FSO innebär beslutet att den genomsnittliga garanterade räntan på det totala inbetalade kapitalet, som i dagsläget uppgår till ca 4,4 procent, sjunker med ca 0,3 procentenheter till 4,1 procent under år 2004.

Mot bakgrund av föreningens ekonomiska ställning föreslår styrelsen, efter av aktuarie utförd försäkringsteknisk utredning, att återbärringsränta för år 2003 utgår med 3,5 (1,0) procent före avkastningsskatt och kostnader, att allokteras i efterskott. Den försäkringstekniska avsättningen har med stöd av Finansinspektionens allmänna råd baserats på diskonteringsräntan 3,5 procent (4,0) före avkastningsskatt och kostnader. Den lägre nivån på räntan har inneburit att värdet i föreningens pensionsåtaganden ökat med ca 970 Mkr.

Kollektiv konsolidering

Med kollektiv konsolidering avses tillgångarnas marknadsvärde minskat med finansiella skulder, det s.k. konsolideringskapitalet, i förhållande till summan av försäkringstekniska skulder och allokerade återbäringsmedel.

Det kollektiva konsolideringskapitalet uppgår till 792 (-158) Mkr. Efter att föreslagna återbäringsallokerats uppgår den kollektiva konsolideringsgraden vid årets slut till 104,8 (98,9) procent. Genomsnittet för de större svenska livbolagen är ca 96 (90) procent.

Premieregleringsfond och kapitaltillskott

Arbetsgivarna betalar premier avseende Kåpan Tjänste för anställda i åldrarna 18-28 år utan att dessa anställda erhåller någon pensionsförmån. Dessa medel står till de avtalslutande parternas förfogande i premieregleringsfonden. Årets avsättning uppgår till 68 (43) Mkr.

Parterna inom det statliga avtalsområdet bedömde att det fanns ett behov av att öka det egna kapitalet i FSO. Parterna har därför utfäst sig att löpande tillföra medel inom ramen för ett kollektivavtal, daterat 2003-12-19. Avtalet innebär att FSO tillförs 0,355 procent av lönesumman för samtliga arbetstagare som omfattas av avtalet under år 2004 och 2005 samt att premier avseende pension för anställda under 28 år även under år 2004 till 2006 skall tillföras FSO. Värdet av de tillförda medlen har efter antaganden om framtida löneutveckling nuvärdeberäknats till 611 Mkr. Medlen skall tillföras premieregleringsfonden. Parterna har i ett separat avtal med FSO klargjort att de inte har någon fordran på FSO. Fondens behållning och det tillförda kapitalet utgör därmed fortsättningsvis eget kapital i föreningen. Sammantaget innebär avtalen att det egna kapitalet ökar med 886 Mkr.

Skatt

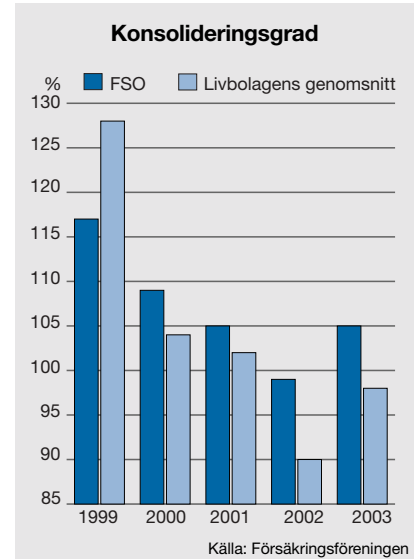
Utgångspunkt för skatteberäkningen är marknadsvärdet av föreningens tillgångar efter avdrag för finansiella skulder den 1 januari beskattningsåret. Avkastningen på dessa medel schablonberäknas efter en räntesats som är lika med den genomsnittliga statslåneräntan året innan beskattningsåret. Den sålunda framräknade schablonintäkten beskattas därefter med 15 procent. För föreningens vidkommande innebär detta att skatten för år 2003 uppgick till 107 (103) Mkr.

Ledningsfunktioner och granskning

FSO:s högsta beslutande organ är överstyrelsen. Ledamöterna i överstyrelsen är utsedda av arbetsmarknadens parter inom det statliga området. Hälften av ledamöterna är utsedda av Arbetsgivarverket och den andra hälften av de fackliga organisationerna. Det sammanlagda antalet ordinarie ledamöter uppgår till 30 med lika många personliga suppleanter. Föreningens operativa verksamhet leds av en styrelse, som består av sex ledamöter med lika många personliga suppleanter. Styrelsen är i likhet med överstyrelsen paritetiskt sammansatt. Styrelsen utser föreningens verkställande direktör.

Under året har styrelsen haft åtta sammanträden. Viktiga frågor som behandlats är behovet av mer kapital i föreningen och en förstärkt solvens, risker i förvaltningen och att utse ny verkställande direktör.

För granskning av styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper utser överstyrelsen fyra revisorer samt tre revisorssuppleanter. I enlighet med stadgarna är två av de ordinarie revisorerna samt en suppleant, auktoriserade revisorer. Finansinspektionen utövar tillsyn och förordnar en auktoriserad revisor.

Administration

Föreningen hade förutom verkställande direktören vid årets slut fyra anställda. Medelantalet anställda under året är 4,5 (4,0). SPV Statens pensionsverk i Sundsvall anlitas för att administrera försäkringsverksamheten. I uppdraget ligger att utveckla och underhålla föreningens försäkringsadministrativa system, göra premieinbetalningskontroll, utföra försäkringstekniska beräkningar, utfärda pensionsbesked, upprätthålla en väl fungerande kundtjänst och ombesörja pensionsutbetalningar.

Investeringar

Årets investeringar uppgick till 11 Mkr. Investeringarna är huvudsakligen hänförliga till uppbyggnaden av en administrativ plattform för att hantera det nya statliga pensionsavtalet PA 03 och det individuella valet av pensionsförvaltare som varje anställd ges möjlighet till i avtalet. Investeringen skrivs av på 3 år.

Utblick inför framtiden

Det nya statliga pensionsavtalet PA 03 som trädde i kraft från den 1 januari 2003 har inneburit att inflödet av premier till FSO har ökat kraftigt. Samtidigt är utbetalningarna av pensioner relativt begränsat även om de ökar successivt. Verksamheten ökar således i omfattning vilket ställer större krav på organisationen men även ger stordriftsfördelar och en ökad effektivitet.

Under året är avsikten att teckna ett nytt administrativt avtal med SPV för att ge verksamheten en stabil och effektiv administrativ bas de närmaste åren.

Den strategiska inriktningen av kapitalförvaltningen är att investera i fler olika typer av tillgångar och på fler marknader samt öka inslaget av extern förvaltning. En ökad diversifiering medför sannolikt en lägre risk för stora värdeförändringar i de totala placeringarna.

Behandling av årets resultat

Föreningens egna kapital uppgår per den 31 december 2003 till 1 357 Mkr. Av det egna kapitalet utgör lagstadgad fond för orealiserade vinster 363 Mkr. I enlighet med gällande föreskrifter avräknas årets resultat, 36 Mkr, mot resterande övriga fonder. Härefter återstår 108 Mkr som överförs till år 2004.

Femårsöversikt

Resultat, MSEK	2003	2002	2001	2000	1999
Premieinkomst	2 148	1 096	1 036	1 029	1 606
Kapitalavkastning, netto ^{1) 3)}	1 135	-638	-96	-97	606
Utbetalda försäkringsersättningar ³⁾	-291	-254	-222	-205	-221
Återbäring ^{2) 3)}	-72	-71	-70	-62	-
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat ³⁾	143	-970	-1 291	-643	283
Årets resultat ³⁾	36	-1 073	-1 395	-736	215

¹⁾ Orealiserade värdeförändringar år 2003 325, år 2002 -389, år 2001 -732, år 2000 -1 280

²⁾ Utbetalningar redovisas som en avdragspost under Eget kapital, not 13

³⁾ Beloppen är av praktiska skäl inte omräknade för 1999

Ekonomisk ställning, MSEK	2003	2002	2001	2000	1999
Placeringstillgångar (verkligt värde)	16 640	13 563	13 479	12 729	12 549
Tillgångar till marknadsvärde ¹⁾	17 721	13 924	13 911	13 323	12 757
Försäkringstekniska avsättningar ²⁾	15 920	13 101	11 954	9 972	8 628
Säkerhetstillägg 5 %	792	655	597	499	431
Kollektivt konsolideringskapital	792	-158	604	1 058	1 839

¹⁾ Placeringstillgångar till verkligt värde och övriga tillgångar till bokfört värde.

²⁾ Om samma beräkningsprinciper tillämpats år 2000 som 2003 hade de försäkringstekniska avsättningarna uppgått till 10 936 i stället för 9 972, för 1999 kan motsvarande ej lämnas.

Nyckeltal, procent	2003	2002	2001	2000	1999
Förvaltningskostnader ¹⁾	0,19	0,20	0,20	0,20	0,22
Förvaltningskostnader ²⁾	0,18	0,20	0,19	0,19	0,21
Direktavkastning	4,4	3,9	3,0	3,4	3,0
Totalavkastning	7,9	-4,5	-0,7	-0,5	23,1
Kollektiv konsolideringsgrad	104,8	98,9	104,6	108,7	117,1

¹⁾ I förhållande till placeringstillgångar.

²⁾ I förhållande till tillgångar.

Totalavkastning per tillgångsslag

	Marknadsvärde 2002-12-31		Netto- placering 2003	Marknadsvärde 2003-12-31		Direkt- avkastning i procent ¹⁾ 2003	Total- avkastning i procent ²⁾ 2003
	MSEK	%		MSEK	%		
Svenska aktier	793	5,9	555	1 748	10,5	2,8	31,1
Utländska aktier	568	4,2	330	1 005	6,1	0,9	16,5
Räntebärande värdepapper	10 227	75,4	706	11 871	71,3	4,9	4,7
Realränteobligationer	1 962	14,5	44	2 008	12,1	3,7	6,2
Summa placeringar	13 550	100,0	1 635	16 632	100,0	4,4	7,9
Övrigt	13		-	8		-	-
Totalt	13 563	100,0	1635	16 640	100,0	4,4	7,9

¹⁾ Aktieutdelningar och räntor i förhållande till genomsnittligt kapital

²⁾ Daglig tidsviktning

Resultaträkning

MSEK	Not	2003	2002
Teknisk redovisning av livförsäkringsrörelse			
Premieinkomst	1	2 148	1 096
Kapitalavkastning, intäkter	2	846	656
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	3	490	342
Utbetalda försäkringsersättningar	4	-291	-254
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar		-2 818	-1 146
Driftskostnader	5	-32	-28
Kapitalavkastning, kostnader	6	-35	-905
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	7	-165	-731
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		143	-970
Icke-teknisk redovisning			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		143	-970
Skatt på årets resultat	8	-107	-103
Årets resultat		36	-1 073

För resultatanalys se avsnittet redovisningsprinciper

Balansräkning

MSEK	Not	2003-12-31	2002-12-31
TILLGÅNGAR			
Placeringstillgångar			
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	9	2 753	1 361
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	10	13 879	12 189
Derivat	11	8	13
		16 640	13 563
Fordringar			
Övriga fordringar	12	611	0
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	13	11	4
Kassa och bank		171	166
		182	170
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränteintäkter		273	168
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		15	23
		288	191
Summa tillgångar		17 721	13 924
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget Kapital			
Andra fonder			
Fond för orealiserade vinster	15	363	403
Övriga medel		40	25
Övriga fonder	16	32	1 220
Premieregleringsfond	17	886	–
Årets resultat	14	36	-1 073
		1 357	575
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning	18	15 866	12 976
Sjukränteavsättning		54	125
		15 920	13 101
Avsättningar för andra risker och kostnader			
Skatt		7	6
Skulder			
Premieregleringsfond	17	–	207
Övriga skulder	19	434	32
		434	239
Uppl kostnader och förutb intäkter		3	3
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		17 721	13 924
Poster inom linjen			
Ansvarsförbindelser		inga	inga
Åtaganden	11	578	213

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad enligt Lag om understödsföreningar samt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag med tillämpning av Finansinspektionens föreskrifter.

Från år 2003 redovisas premieregleringsfonden som eget kapital, se nedan.

Premieinkomst

Premieinkomsten för året består av emottagna premier. Premieinkomsterna för Kåpan Tjänste avser under året såväl inbetalda som upplupna premier med avdrag för nettot av så kallade utjämningsavgifter och utjämningskostnader, vilka förts till premieregleringsfonden. Inkomsterna har påverkats av retroaktiva premiejusteringar. För Kåpan Plus, Kåpan Extra, Individuell ålderspension och ITPK-P motsvarar premieinkomsten vad som inbetalats under året.

Skatt

I årets skattekostnad ingår avkastningsskatt samt kupongskatt avseende erhållna utdelningar. Redovisning av uppskjuten skatt aktualiseras ej med hänsyn till att verksamheten är avkastningsbeskattad.

Driftskostnader

De löpande kostnaderna består av kostnader hänförliga till finansförvaltningen samt driftskostnader i försäkringsrörelsen. De senare redovisas i resultaträkningen under benämningen Driftskostnader, de förra under benämningen Kapitalavkastning, kostnader.

Placeringstillgångar

Samtliga placeringstillgångar värderas till verkligt värde. Alla värdeförändringar, såväl realiserade som orealiserade, ingår i årets resultat. Orealiserade vinster och förluster beräknas som skillnaden mellan verkligt värde och anskaffningsvärde för respektive värdepapper. Verkligt värde för aktier motsvaras normalt av senaste betalkurs på marknadsplatsen. Motsvarande gäller räntebärande värdepapper. Som anskaffningsvärde för räntepapper används upplupet anskaffningsvärde. Förvärvad över- eller underkurs periodiseras av praktiska skäl inte över respektive tillgångs återstående löptid vid beräkning av upplupet anskaffningsvärde. En sådan periodisering bedöms inte väsentligen påverka resultat och ställning.

Orealiserade vinster per balansdagen redovisas under Eget kapital i balansräkningen rubricerat Fond för orealiserade vinster. Förändringen av fonden visas under Eget kapital i posten Övriga medel.

Affärsdagsredovisning tillämpas, dvs. köp och försäljning av aktier och räntepapper samt valutor redovisas då de väsentliga riskerna och rättigheterna övergår mellan parterna, dvs. normalt dagen för avtalet.

Tillgångar och skulder i utländsk valuta

Tillgångar och skulder i utländsk valuta omräknas till svenska kronor efter balansdagens valutakurs. Valutakursdifferenser som därigenom uppstår redovisas i resultaträkningen som valutakursresultat, netto. Terminkontrakt i utländsk valuta används för att eliminera valutakursrisken i utländska aktier och andelar.

Materiella tillgångar

Inventarier värderas till anskaffningsvärde med avdrag för avskrivningar utifrån bedömd ekonomisk livslängd, 5 år. Persondatorutrustning kostnadsförs vid anskaffningstidpunkten. Konst för utsmykningsändmål värderas till anskaffningsvärde. Utgifter för utveckling av försäkringsadministrativt system har genom avskrivningsförande fördelats på tre till fem år.

Livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättningen beräknas enligt av överstyrelsen fastställda grunder med tillägg för den restriktion vad gäller högsta tillåtna ränteantaganden som Finansinspektionen stadgar i sin föreskrift FFFS 2001:10 och som gällde första gången 2001-12-31.

Livförsäkringsavsättningen motsvarar beräknat kapitalvärde av föreningens åtaganden. Antaganden om framtida dödlighet, ränta, driftskostnad och skatt har beaktats. De dödlighetsantaganden som görs beträffande Kåpan Tjänste är lika för män och kvinnor. För den privata försäkringen, Kåpan Plus är antagandena i enlighet med praxis könsdifferentierade. Fr o m 2002-01-01 är detta dödlighetsantagande lika för män och kvinnor även för den privata försäkringen. Driftskostnadsantagandet som görs förväntas motsvara framtida faktiska kostnader för administrationen.

Premieregleringsfond

Premieregleringsfonden kan användas för särskilt pensionsfrämjande ändamål av de avtalslutande parterna. Fonden har tillkommit efter stadgeändring 1996. Parterna har i ett separat avtal med FSO daterat den 23 december 2003 klargjort att de inte har några anspråk på FSO. Det är därmed säkerställt att fonden är eget kapital i föreningen. I föreningens stadgar anges att föreningens fonder är försäkringsfonden, premieregleringsfonden och överskottsfonden. Samtliga dessa fonder är eget kapital i föreningen.

Resultatanalys

FSOs rörelse omfattar *en* verksamhetsgren (pensionsförsäkring) och beträffande s.k. resultatanalys hänvisas till föreningens resultat- och balansräkning med tillhörande noter.

Noter

Samtliga belopp i följande noter är angivna i miljontals kronor om inte annat anges.

NOT 1 Premieinkomster

	2003	2002
Premieinkomster Kåpan Tjänste	1 269	884
Premieinkomster ITPK-P	36	37
Premieinkomster Kåpan Extra	82	43
Premieinkomster Kåpan Plus	127	132
Premieinkomst Individuell ålderspension	634	-
	2 148	1 096

All premieinkomst avser avtal tecknade i Sverige. Samtliga avtal är återbäringsberättigade liksom att KÅPAN-försäkringarna är kollektivt avtalade individuella försäkringar.

NOT 2 Kapitalavkastning, intäkter

	2003	2002
Aktieutdelningar	44	73
Ränteintäkter		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper inklusive bankbehållning och motsvarande	608	347
Övriga ränteintäkter	9	11
Valutakursvinst, netto	21	67
Realisationsvinster, netto		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	164	158
	846	656

NOT 3 Orealiserade vinster på placeringstillgångar

	2003	2002
Aktier och andelar	490	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	334
Derivat	-	8
	490	342

NOT 4 Försäkringsersättningar

	2003	2002
Pensionsutbetalningar Kåpan Tjänste	-249	-223
Pensionsutbetalningar ITPK-P	-3	-2
Pensionsutbetalningar Kåpan Extra	-3	-1
Pensionsutbetalningar Kåpan Plus	-36	-28
	-291	-254

NOT 5 Driftskostnader

	2003	2002
Administrationskostnader	-41	-35
Återförda kostnader hänförliga till kapitalförvaltningen	9	7
	-32	-28

Samtliga driftskostnader per kostnadslag

Personalkostnader	-9	-7
Lokalkostnader	-1	-1
Avskrivningar	-3	-1
Övrigt ¹	-19	-19
	-32	-28

¹ I posten övrigt ingår ersättning till KPMG, revisionsuppdrag 532, andra uppdrag 68, ÖPWC 66 tkr.

Medelantal anställda

	Kvinnor	Män	Totalt
	1 (1)	3,5 (3)	4,5 (4)

Löner och ersättningar (tkr)

	2003	2002
Överstyrelsen	95	119
Styrelse och verkställande direktör	1 645	1 363
Övriga anställda	3 040	2 491
Pensions- och andra sociala avgifter	4 282	3 064
varav pensionskostnader	2 141	1 351
däruv VD:s pensionskostnader	845	606

Till ordföranden har utbetalats ett fast arvode om 36 000 kr + ett rörligt arvode om 18 000 kr (36 000 + 16 500) övriga ledamöter (5 personer) erhåller ett fast arvode om 12 000 - 24 000 kr per år och ett arvode per sammanträde om 1 500 kr. Till suppleant (6 personer) utgår ett fast arvode om 9 000 kr per år och ett arvode per sammanträde om 500 kr. Inga rörliga prestationsbaserade ersättningar utgår till styrelsen. Styrelsen har inga pensionsförmåner eller särskilda avgångsvederlag. Arvodet till styrelsen beslutas av överstyrelsen på förslag från styrelsen.

Till avgående verkställande direktören har som lön kontant utbetalats 1 163 986 kr (1 083 584) och inga avgångsvederlag har utgått. Till nuvarande verkställande direktören har som kontant lön utbetalats 200 000 kr. Verkställande direktören har förmån av fri bil. Verkställande direktören är tillsvidareanställd med 60 år som pensionsålder. Pension utgår mellan 60-65 år med 70% av gällande grundlön och en intjänandetid på 20 år. Pension efter 65 år utgår enligt ITP-planen. För verkställande direktören gäller rätt till lön och förmåner under 24 månader efter det att anställningen upphört på grund av uppsägning från föreningens sida. Dock skall avräkning av sådan förmån ske om ersättning från annan anställning erhålls. Inga rörliga prestationsbaserade ersättningar utgår till verkställande direktören. Lön och övriga ersättningar till verkställande direktören beslutas av styrelsen på förslag från styrelsens arbetsutskott.

NOT 6 Kapitalavkastning, kostnader

	2003	2002
Kapitalförvaltningskostnader	-3	-4
Driftskostnader hänförliga till kapitalförvaltningen	-9	-7

Realisationsförluster, netto

Aktier och andelar	-23	-894
	-35	-905

NOT 7 Orealiserade förluster på placeringstillgångar

	2003	2002
Aktier och andelar	-	-731
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-159	-
Derivat	-6	-
	-165	-731

NOT 8 Skatt

	2003	2002
Avkastningsskatt	-107	-103
	-107	-103

NOT 9 Aktier och andelar

	2003		2002	
	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Verkligt värde
Svenska aktier	1 616	1 748	1 022	793
Utländska aktier	1 013	1 005	704	568
	2 629	2 753	1 726	1 361

Specifikation, TSEK

Bransch	Lands- ¹⁾ kod	Antal	Verkligt värde	Bransch	Lands- ¹⁾ kod	Antal	Verkligt värde
Archer Daniels	USA	20 400	2 232	Assa Abloy B		740 000	63 270
BJ'S Wholesale	USA	17 100	2 823	Atlas Copco B		180 000	42 210
Clorox	USA	10 600	3 701	Borg Warner	USA	4 900	2 997
Family DLR	USA	12 900	3 328	Burlington North	USA	9 500	2 209
Whole Foods	USA	4 200	2 027	Eaton	USA	3 800	2 950
Summa			14 111	Pall Corp	USA	10 400	2 006
Energi				Precision Castparts	USA	13 100	4 277
Cooper	USA	3 800	1 273	Rockwell	USA	12 400	3 174
Murphy Oil	USA	7 000	3 287	Sandvik		170 000	42 160
Summa			4 560	Scania B		65 000	13 195
Finans & Fastighet				Seco Tools B		115 000	31 625
Aflac	USA	4 000	1 041	Securitas B		140 000	13 580
Charter One	USA	7 300	1 813	Skanska B		810 000	51 435
Chubb	USA	5 500	2 693	SKF B		100 000	27 800
Everest	USA	6 800	4 136	Steel	USA	7 800	1 964
FöreningsSparbanken A		920 000	130 180	Volvo A		100 000	21 100
Hartford	USA	8 200	3 480	Volvo B		140 000	30 800
Investor B		315 000	21 893	Summa			356 752
M & T Bank	USA	3 000	2 120	Informationsteknik			
Klöver B		40 833	653	Analog Devices	USA	7 200	2 363
Nordea		2 920 000	157 680	Ceridian	USA	14 100	2 123
Old Rep	USA	12 150	2 215	Danaher	USA	4 500	2 968
Protective Life	USA	7 100	1 727	Ericsson B		1 010 000	129 129
Prudential	USA	12 200	3 664	Juniper	USA	8 200	1 101
Radian Group	USA	4 200	1 472	KLA Tencor	USA	4 100	1 726
SEB A		640 000	67 840	Linear Technology	USA	6 200	1 875
SHB A		980 000	144 060	Mercury	USA	7 900	2 762
Skandia		460 000	12 052	Nokia	FIN	270 000	33 615
Tracker Fund of HK	HKG	3 000 000	35 412	Novellus System	USA	12 600	3 809
Wihlborgs B		245 000	22 662	Omnicom	USA	4 200	2 637
Summa			616 793	Sanmina	USA	46 200	4 185
Hälsovård				Veritas	USA	7 800	2 075
Anthem	USA	7 300	3 936	Vishay	USA	8 300	1 366
AstraZeneca	GBR	440 000	154 220	WM-Data B		135 000	2 092
Guidant	USA	3 200	1 385	Yahoo	USA	8 500	2 752
Gambro A		270 000	16 065	Summa			196 578
Gambro B		70 000	4 165	Kraftförsörjning			
Getinge B		740 000	51 060	Entergy Corp	USA	12 400	5 093
Pacificare	USA	3 900	1 895	FPL Group	USA	4 900	2 305
Sepracor	USA	7 300	1 256	Newfield	USA	9 300	2 978
St Jude Medical	USA	6 100	2 691	Summa			10 376
Triad Hospitals	USA	3 800	909				
Watson	USA	10 200	3 373				
Summa			240 955				

¹⁾ SWE där inget annat anges

fortsättning nästa sida

Noter

fortsättning Not 9

Specifikation, TSEK

Bransch	Lands- ¹⁾ kod	Antal	Verkligt värde
Material			
Air Prod & Chemicals	USA	6 000	2 279
Alcan	USA	7 400	2 498
Holmen B		90 000	22 995
Praxair	USA	9 600	2 636
Smurfit-Stone	USA	14 400	1 922
SCA B		320 000	94 080
SSAB B		80 000	9 880
Stora Enso R	FIN	230 000	22 195
Summa			158 485
Sällanköpsvaror			
Autoliv	USA	70 000	19 110
CDW Corp	USA	6 200	2 575
Electrolux B		520 000	82 160
Harley Davidson	USA	6 000	2 050
Hennes & Mauritz B		930 000	159 030
Hilton Hotels	USA	22 200	2 734
Marriot	USA	4 100	1 362
Maytag	USA	11 800	2 363
McGraw	USA	3 700	1 860
Nordstrom	USA	5 500	1 356
Williams	USA	7 200	1 800
Summa			276 400

Bransch	Lands- ¹⁾ kod	Antal	Verkligt värde
Telekomoperatörer			
Centurytel	USA	5 700	1 337
Tele2 B		240 000	92 160
TeliaSonera		5 100 000	191 760
Summa			285 257
Värdepappersfonder			
Balzac France Index		29 980	75 447
Balzac Germany Index		135 878	78 828
Balzac Japan Index		154 535	79 698
Balzac UK Index		31 729	55 019
Balzac USA Index		57 460	61 725
Euro Equity Bank of Ireland		2 595 156	144 719
State Street Emerging Markets		34 687	97 820
Summa			593 256
Total			2 753 523

FSO har inte något innehav i onoterade aktier

¹⁾ SWE där inget annat anges

NOT 10 Räntebärande värdepapper

	2003		2002	
	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Verkligt värde
Svenska staten ¹⁾	5 330	5 521	5 617	5 921
Utländska stater	533	572	534	567
Svenska bostadsinstitut	5 370	5 361	4 345	4 389
Övriga emittenter	2 416	2 425	1 303	1 312
	13 649	13 879	11 799	12 189

¹⁾ I beloppet ingår Realränteobligationer 2 008

NOT 11 Derivat

Derivat med positiva verkliga värden	Sålt, tusental	Köpt, tusental	Termins- kurs	Förfallo- datum	Verkligt värde TSEK
Kontrakt 1	GBP	4 000	12,9182	04-03-02	354
Kontrakt 2	USD	10 000	7,5855	04-02-23	
Kontrakt 3	USD	10 000	7,5773	04-02-23	
Kontrakt 4	USD	8 000	7,4377	04-02-23	9 185
Kontrakt 5	USD/EUR	2 049	1,1640	04-01-26	
	USD/EUR		1,1851	04-01-26	
	GBP/EUR	GBP	0,7063	04-01-26	811
Summa					10 350
Derivat med negativa verkliga värden	Sålt, tusental	Köpt, tusental	Termins- kurs	Förfallo- datum	Verkligt värde TSEK
Kontrakt 6	EUR	20 000	8,9924	04-02-12	1 723
Kontrakt 7	EUR	15 000	9,0104	04-03-02	1 063
Summa					2 786
Summa varav clearat					7 564 0
Summa					7 564

Derivatinstrument används vid förvaltningen av FSOs placeringstillgångar och är ett alternativ till ett direkt köp eller försäljning av värdepapper eller valuta. Huvudprincipen för handel med derivat är att handeln skall ske för att effektivisera förvaltningen eller minska kurs- och valutarisker.

I placeringspolicyn anges att derivatinstrument enbart får användas för att åstadkomma en exponering som skulle ha varit möjlig genom direkt köp/ försäljning av värdepapper eller valuta. Risker för förlust skall vara begränsad samt att positionens underliggande värde skall inrymmas i gällande riskmandat. Derivataffärer görs antingen via erkända clearingsinstitut eller med motparter med god kreditvärdighet. Flertalet derivataffärer regleras med marknadspraxis genom så kallade ISDA-avtal. De derivataffärer som görs innebär marknadsexponering i form av valutakurs-, ränte-, aktiepris- och aktieindexrisker. För optionskontrakt tillkommer dessutom bl.a volatilitetsrisk.

Samtliga vid årsskiftet utestående derivat är att hänföra till hanteringen av valutarisker. Nominellt värde av dessa derivat redovisas i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter som åtagande (poster inom linjen) per respektive balansdag. Per 2003-12-31 är nyss nämnda belopp 578 (213).

NOT 12 Övriga fordringar

	2003	2002
Av parterna tillförda medel	611	–
	611	–

Parterna inom det statliga avtalsområdet bedömde under året att det fanns ett behov av att öka det egna kapitalet i FSO. Parterna har därför utfäst sig att tillföra medel inom ramen för ett kollektivavtal 2003-12-19. Avtalet innebär att FSO tillförs 0,355 procent av lönesumman för samtliga arbetstagare som omfattas av avtalet under år 2004 och 2005 samt att premier avseende pension för anställda under 28 år även under år 2004 till 2006 skall tillföras FSO. Värdet av de tillförda medlen har efter antaganden om framtida löneutveckling och en beräkning av nuvärdet beräknats till 611 Mkr.

NOT 13 Anläggningstillgångar

Materiella tillgångar	2003	2002
Anskaffningsvärde	39	29
Ackumulerade avskrivningar	-28	-25
	11	4

NOT 14 Eget kapital

	Fond för realiserade vinster	Övriga medel	Övriga fonder	Premieregl fond	Årets resultat	Eget kapital
Ingående balans 2003-01-01	403	25	1 220	–	-1 073	575
Vinstdisposition 2002		-25	-1 048		1 073	0
Under räkenskapsåret utbetalad återbäring			-72			-72
Omföring realiserat resultat	-40	40				0
Av parterna tillförda medel ¹⁾				818		818
Årets resultat 2003					36	36
Avsättning premiereringsfond			-68	68		0
Utgående balans 2003-12-31	363	40	32	886	36	1 357

¹⁾ Tillförda medel består av premiereringsfonden vi årets ingång 207, samt under 2003 tillfört kapital, 611.

Känslighetsanalys

Riskvariabel	Påverkan på:		Eget kapital
	Placerings- tillgångar	Livförsäkrings- avsättning	
Värdenedgång på aktier, 10%	-315	–	-315
Valutakursfall, 10%	-21	–	-21
Ränteuppgång, 1%	-569	1 169	600

Vid beräkning av effekten på livförsäkringsavsättningen ovan har ränteantagandet i beräkningarna ökat med 60% av den antagna ränteuppgången. Detta i enlighet med Finansinspektionens allmänna råd. I beräkningen har hänsyn tagits till skatt. Villkorad återbäring föreligger ej.

NOT 15 Fond för realiserade vinster

	2003	2002
Aktier och andelar	125	–
Obligationer o andra räntebärande värdepapper	230	390
Derivat	8	13
	363	403

NOT 16 Övriga fonder

	2003	2002
Övrig fond (balanserat resultat)	-760	565
Säkerhetstillägg	792	655
	32	1 220

Noter

NOT 17 Premieregleringsfond

	2003	2002
Belopp vid årets ingång	207	164
Årets förändring	679	43
Belopp vid årets utgång	886	207

Arbetsgivarna betalar premier avseende Kåpan Tjänste för anställda i åldrarna 18-28 år utan att dessa anställda erhåller någon pensionsförmån. Dessa medel står till avtalslutande parternas förfogande i premieregleringsfonden. Årets avsättning uppgår till 68 (43) Mkr.

Parterna har beslutat att tillföra externa medel till FSO, se not 14. Medlen skall enligt avtalet tillföras premieregleringsfonden och förstärka kapitalbasen. Parterna har i ett separat avtal med FSO klargjort att de inte har några anspråk på FSO. Fonden inklusive det tillförda kapitalet utgör därmed fortsättningsvis eget kapital i föreningen.

NOT 18 Livförsäkringsavsättning

	2003	2002
Kåpan Tjänste ¹⁾	13 498	11 382
ITPK-P	406	336
Kåpan Extra	143	83
Kåpan Plus	1 256	1 175
Individuell ålderspension	563	–
	15 866	12 976

I livförsäkringsavsättningen ingår tilldelad återbäring med 172 245 tkr

¹⁾ I beloppet ingår 16 923 tkr inbetalt av SJ AB men inte placerat på individ

NOT 19 Övriga skulder

	2003	2002
Ej likviderade köp av placeringstillgångar	411	–
Övrigt	23	32
	434	32

Stockholm den 25 maj 2004

Birgitta Isaksson Pérez
Ordförande

Lars Fresker
Vice ordförande

Sven-Olof Hellman

Kjell Eriksson

Björn Mårtensson

Nils Henrik Schager

Gunnar Balsvik
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har avgivits den 25 maj 2004

Anders Holm
Auktoriserad revisor

Anders Malmeby
Auktoriserad revisor

Lena Eidmann
Auktoriserad revisor
Av Finansinspektionen förordnad revisor

Bo Jansson

Christer Wadelius

Revisionsberättelse

Till överstyrelsen för
Försäkringsföreningen för det Statliga Området, FSO
org nr 816400-4114

Vi har granskat årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i FSO för år 2003. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga fel. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma den samlade informationen i årsredovisningen. Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i föreningen för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot föreningen. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt handlat i strid med lagen om understödsföreningar, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller föreningens stadgar. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om understödsföreningar samt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger därmed en rättvisande bild av föreningens resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige.

Vi tillstyrker att överstyrelsen fastställer resultaträkningen och balansräkningen för föreningen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 25 maj 2004

Anders Holm
Auktoriserad revisor

Anders Malmeby
Auktoriserad revisor

Lena Eidmann
Auktoriserad revisor
Av Finansinspektionen
förordnad revisor

Bo Jansson

Christer Wadelius

Överstyrelse, styrelse och revisorer

Överstyrelse

Utsedda av Arbetsgivarverket:

Ordinarie ledamöter

Gunnel Arnbäck, Statens biografbyrå, ordförande	
Britt-Marie Andersson, Lantmäteriverket	
Annika Bergström, Försvarets radioanstalt	
Ivar Eriksson, Rikspolisstyrelsen	
Marie Eriksson, Mälardalens högskola	
Teddy Glans, Vägverket	
Göran Gräslund, Riksskatteverket	
Leif Hemstad, Luftfartsverket	t o m 2003-06-06
Michael Färdigh, Statens institutionsstyrelse	fr o m 2003-06-07
Britt-Marie Jonsson, Kriminalvårdsstyrelsen	t o m 2003-06-06
Monika Dahlbom, Domstolsverket	fr o m 2003-06-07
Karl Pfeifer, Arbetsgivarverket	
Christina Rapp-Lundahl, Arbetsmarknadsstyrelsen	t o m 2003-03-27
Britt-Marie Samuelsson, Arbetsmarknadsstyrelsen	fr o m 2003-03-28
Gösta Sandgren, Försvarsmakten	
Jan Stålhammar, Vetenskapsrådet	t o m 2003-06-06
Jan-Erik Ögren, Umeå universitet	fr o m 2003-06-07
Catarina Synnerfors,	
Länsstyrelsen i Södermanland	t o m 2003-03-27
Louise Bodegård, Statens kvalitets- och kompetensråd	fr o m 2003-03-28
Irene Westerlund, Lärarhögskolan	t o m 2003-06-06
Kristina Dahlqvist, Danshögskolan	fr o m 2003-06-07

Utsedda av de fackliga organisationerna:

Ordinarie ledamöter

Tommy Aldwin, OFR
Anna-Greta Johansson, OFR
Kerstin Grahn, OFR
Håkan Rosenqvist, OFR
Bengt Sundberg, OFR
Johan Tengblad, OFR
Elisabeth Sasse, OFR
Margareta Bäckström, SEKO
Conny Hammar, SEKO
Christer Henriksson, SEKO
Erik Johannesson, SEKO
Tommy Salheden, SEKO
Björn Birath, SACO-S
Rune Larsson, SACO-S
Hans Lindgren, SACO-S

Personliga suppleanter

Ann-Marie Begler, Rikspolisstyrelsen	t o m 2003-06-06
Ines Uusman, Boverket	fr o m 2003-06-07
Jörgen Bjernell, Skogsstyrelsen	t o m 2003-03-27
Håkan Pallin,	
Statens veterinärmedicinska anstalt	fr o m 2003-03-28
Ulla Lundquist, Arbetsmiljöverket	
Knut Hardeland, Brottsoffermyndigheten	
Bengt Sandberg, Stockholms universitet	
Hans Sjöberg, Svenska kraftnät	t o m 2003-03-27
Claes Vallin, Svenska kraftnät	fr o m 2003-03-28
Anna Haglund Slevin, Konkurrensverket	t o m 2003-03-27
Cecilia Aste, Ekonomistyrningsverket	fr o m 2003-03-28
Per-Olof Göthe, Banverket	t o m 2003-06-06
Birgitta Hederstedt, Socialstyrelsen	fr o m 2003-06-07
Olle Forslund, Riksarkivet	
Carl Durling, Arbetsgivarverket	
Torbjörn Lindström, Högskoleverket	
Monika Dahlbom, Domstolsverket	t o m 2003-06-06
Peter Brodd, Riksåklagaren	fr o m 2003-06-07
Staffan Sarbäck, Luleå tekniska universitet	
Jan Wallin, Regeringskansliet	
Curt Karlsson, Linköpings universitet	

Personliga suppleanter

Carl Falck, OFR
Alf Månsson, OFR
Antonio Roperio, OFR
Jörgen Lindholm, OFR
Björn Hartvigsson, OFR
Lena Moberg-Lindwall, OFR
Conny Jansson, OFR
Margareta Skalin, SEKO
Lennart Johannesson, SEKO
Rolf Bolinder, SEKO
Dennis Lövgren, SEKO
Birger Bergvall, SEKO
Tor Hammargren, SACO-S
Karen Gott, SACO-S
Susanne Holmström, SACO-S

Styrelse

Representanter för arbetsgivarna:

Ordinarie ledamöter

Birgitta Isaksson Pérez, Arbetsgivarverket, ordf.
 Bo Jonsson, Statens fastighetsverk t o m 2003-06-06
 Björn Mårtensson, Centrala Studiestödsnämnden fr o m 2003-06-07
 Nils Henrik Schager, Arbetsgivarverket

Personliga suppleanter

Margareta Sjöberg, Arbetsgivarverket
 Gunnar Holmgren, Regeringskansliet
 Gunilla Boman Pellnäs, Arbetsgivarverket t o m 2003-12-16
 Elisabeth Bjar, Arbetsgivarverket fr o m 2003-12-17

Representanter för de fackliga organisationerna:

Ordinarie ledamöter

Lars Fresker, OFR, vice ordf.
 Sven-Olof Hellman, SEKO
 Kjell Eriksson, SACO-S

Personliga suppleanter

Hans Gustrin, OFR
 Helen Thornberg, SEKO
 Harald Mårtensson, SACO-S

Revisorer

Revisorer

Anders Holm, auktoriserad revisor
 Anders Malmeby, auktoriserad revisor
 Christer Wadelius, Finansdepartementet
 Bo Jansson, SACO-S
 Lena Eidmann, auktoriserad revisor
 av Finansinspektionen förordnad revisor

Revisorssuppleanter, personlig

Per Bergman, auktoriserad revisor

 Kjell Jansson, Tullverket
 Gunilla Hellström, OFR

Försäkringsföreningen för det Statliga Området
Kungsgatan 4B⁵ • Box 7515 • 103 92 Stockholm
Tel 08-411 49 45 • Fax 08-21 31 51 • www.fso.se
org nr 816400-4114